

Slovenski jezik in slovenstvo. Kljub temu, da v pripovedih ni zaslediti enega samega nacionalističnega stališča, pa mnogi pripovedovalci s ponosom poudarjajo, da so Slovenci in da spoštujejo svoj jezik. V pripovedih so hrvatizmi zelo redki (npr. gazda). Hkrati pa več pripovedovalcev poudarja, da je v današnjem svetu še posebej pomembno znanje tujih jezikov.

Odnosi med spoloma in zametki ženske emancipacije. Starši niso delali razlik med sinovi in hčerami. Za vse so enako skrbeli ali natančneje, jih enako obremenjevali z vsakdanjimi opravili. Ljubezni do otrok praviloma niso izkazovali, le mlajše so tu in tam pocartali. Emancipacija kmečkih žensk sicer ni dosegla stopnje, da bi ženske zahtevale solastništvo kmetije, na katero so se priložile. Zadeva le zahtevo, da je (bodoči) mož lastnik kmetije. "Ni hotela prej priti, dokler jaz nisem imel zapisano zemljo", trdi eden od pripovedovalcev (s. 229). Tudi dekleta, ki so bila zaposlena kot gospodinjске pomočnice, so se znala potegniti zase. Tako je ena od pripovedovalk, ki je delala kot gospodinja pri družini v Zagrebu, zase kuhala drugačne (nemesne) jedi, ker ni marala jesti zgolj mesa (s. 122).

Knjiga predstavlja bogat vir podatkov za sociološko analizo z uporabo metode analize vsebine in naravnost izziva povezovanje sociologije in etnologije. Sociologi in sociologinje pa se od etnoloških del, kakršno je predstavljena knjiga, lahko učimo tako spoštovanja do preteklosti kot do svojih učiteljev in učiteljic, kakršno je avtorica Ivanka Počkar izkazala do svoje vzornice in mentorice etnologinje dr. Marije Makarovič.

Lidija ČEHULIČ

Radovan Vukadinović

Međunarodni politički odnosi

"Barbat", Zagreb, 463 str.

Delo *Mednarodni politični odnosi* je obnovljena in razširjena izdaja istimenskega učbenika Univerze v Zagrebu iz 1980. leta, ki ga je napisal prof. dr. Radovan Vukadinović. Knjiga je razdeljena na tri dele:

mednarodni politični odnosi, teorije mednarodnih odnosov ter predvidevanja in napovedovanje v mednarodnih odnosih.

V prvem delu nas avtor popelje na področje znanosti o mednarodnih odnosih, tako da podrobno analizira osnovne kategorije mednarodnih odnosov. Poleg tega da razčleni vlogo in značaj dejavnikov (geografski, naravni, demografski, ekonomski, pravni, tehnološki, vojaški, nacionalni dejavniki), subjekte mednarodnih odnosov (države, mednarodne organizacije, mednarodne korporacije, različna gibanja, cerkev, nacije, skupine ljudi, človeka kot posameznika) ter določi pojem in strukturo mednarodne skupnosti, avtor posebej posveti pozornost aktivnostim države v mednarodnih odnosih, namenom in motivom njenega delovanja, ciljem, sredstvom, vlogi sile, nacionalnim interesom, problemu nacionalne varnosti in klasificira vojaško-politične povezave države. Po razdelavi tipov mednarodnih odnosov (ravnotežje sil, hladna vojna, miroljubna aktivna kocksistenca) prvi del zaključí z novo svetovno ureditvijo, njeno definicijo, vlogo Združenih narodov ter problemom varnosti in ohranjanja miru v spreminjajočih se mednarodnih okoliščinah.

Drugi del je namenjen teorijam mednarodnih odnosov. Avtor opozarja, da izbor in prikaz teorij ni dokončen, ker v literaturi obstajajo številne teorije, sam pa se je odločil za prikaz najznačilnejših: teorije moči in konflikta, teorij iger, teorije integracije, sistemske teorije ter kibernetike in komunikacijske teorije v mednarodnih odnosih.

V tretjem delu se avtor ukvarja s pomenom predvidevanj in napovedovanj v mednarodnih odnosih. Kljub kompleksnosti mednarodnih odnosov, obstoju in delovanju številnih akterjev in faktorjev v mednarodni skupnosti, avtor poskuša dokazati, da je vseeno mogoče, koristno in včasih tudi neizogibno predvidevanje in napovedovanje v mednarodnih odnosih. Univerzalna teorija mednarodnih odnosov, ki bi celostno pojasnila vse premike in tendence v mednarodnih odnosih, še ne obstaja, zato je mednarodno predvidevanje in napovedovanje skoncentrirano najpogosteje v političnih centrih moči nacionalnih držav ali skupin držav, katere uporabljajo obstoječe

tehnike in metode ali razvijajo nove, sredstva predvidevanj pa prilagajajo svojim zunanje-političnim načrtom.

Ker takšne literature nikoli ni zadosti, je obnovljena in razširjena izdaja Mednarodnih političnih odnosov Radovana Vukadinovića edinstven in celosten prikaz mednarodnih odnosov in teorij mednarodnih odnosov v Republiki Hrvaški.

Avtor razumljivo in pregledno predstavi dejstva, ki niso vprašljiva, dopušča pa bralcu, da vse kar ga zanima preveri ter dopolni tudi z drugimi viri, saj mu knjiga ponuja še številne zanimive priloge in relevantno svetovno literaturo s tega področja.

Številni mednarodni stiki in dolgoletna predavanja v ZDA omogočajo avtorju, ki živi in predava v Zagrebu, da razumljivo obrazloži tako sodobne pojave kot procese v mednarodnih odnosih (novo svetovno ureditev).

Delo, ki je napisano zelo praktično, je uporabno kot učbenik za fakultetne namene, kot tudi za nadaljnji študij v smislu specializacije kateregakoli področja mednarodnih odnosov. Ker take osnovne strokovne literature primanjkuje, še posebej v času, ko Hrvaška vstopa kot subjekt mednarodnih političnih odnosov v družbo mednarodne skupnosti ter želi članstvo številnih političnih, vojaških in gospodarskih organizacijah, je delo Mednarodni politični odnosi nedvomno zelo koristen in neprecenljiv prispevek hrvaškega univerzitetnega profesorja.

Lidija ČEHULIĆ

Marie-Janine CALIC, Nicole GNESOTTO,
Jane SHARP and Susan WOODWARD
Edited by Sophia Clement

The Issues Raised by Bosnia and the Transatlantic Debate

Institute for Security Studies, Western
European Union, Paris - May 1998.

Dve leti in pol po podpisu Daytonskega mirovnega sporazuma v razgretem delu jugovzhodne Evrope stabilnosti in trajnega miru še ni. Četudi se posredno ali neposredno s t. i. "bosanskim vprašanjem" ukvarjajo

vse relevantne mednarodne organizacije, se položaj v mednarodno priznani državi Bosni in Hercegovini še vedno definira kot stanje brez vojne, a tudi brez miru.

Kritiki nadaljnega mednarodnega posredovanja ugotavljajo, da bo Daytonski mirovni proces propadel in da Bosna nikoli več ne bo funkcionirala kot enotna država. Menijo tudi, da mednarodne sile ne morejo ostati v nedogled v Bosni, ko pa bodo le-te odšle, se bodo ponovno razplamteli vojni nemiri, zato bi bili smiselno že zdaj organizirati mirno razdelitev BiH.

Zagovorniki Daytona pa izpostavljajo njegovo uspešnost pri izvajanju vojaškega dela načrta - neposredni oboroženi spopadi med sprotimi stranmi so prekinjeni - in želijo več časa za izvedbo civilnega dela sporazuma, češ da je vzpostavljanje notranje stabilnosti BiH dolgoročen in postopen proces.

Med številnimi deli iz aktualne daytonske tematike, je delo Inštituta za vprašanja varnosti pri Zahodnoevropski skupnosti The Issues Raised by Bosnia, and the Transatlantic Debate še posebej zanimivo in poučno, ker prikazuje poglede štirih avtoric iz štirih različnih držav, ki se ukvarjajo z mednarodnimi odnosi: Marie-Janine Calic je iz Nemčije, Nicole Gnesotto iz Francije, Jane Sharp iz Velike Britanije in Susan Woodward iz Združenih držav Amerike. Po abecednem redu imenovane avtorice analizirajo trenutno stanje v BiH in okolici, analizirajo obstoječe in potencialne izzive miru in varnosti, ocenjujejo dosedanje posredovanje mednarodne skupnosti in navajajo po njihovem mnenju potrebne cilje in naloge novih mednarodnih sil in vodstva BiH za vzpostavitev enotne Bosne in Hercegovine. Glede na to, iz katerih držav avtorice prihajajo (tri najmočnejše evropske sile in ZDA), je v njihovi analizi mogoče videti obrise novega sistema varnosti, ki se trenutno ustvarja v Evropi.

Marie-Janine Calic odločno nasprotuje ne samo delitvi BiH, ampak tudi ustvarjanju kakršnegakoli mednarodnega protektorata v tem delu Balkana, ker meni, da nobena od teh dveh rešitev ne bi prinesla miru in stabilnosti niti na področju Bosne in Hercegovine niti v celotni regiji.

Calicova pravi, da bi bila razdelitev BiH "priznanje mej, osvojenih s silo, kar bi bilo